

Mukadder Özgeç

Yeşil Tatil, Turgay Fişekçi

Roman, Günlüğü Kitaplığı

İçtiğimiz sudan soluduğumuz havaya dek yaşamsal gereksinimlerimizin niteliğinin olumsuz yönde değişmesi, kent insanında kentlerden kaçma, daha yaban, daha arı, dolayısıyla daha doğal yerlerde yaşama isteğini güçlendirir. Böylece doğa/ekin karşıtlığının iki ögesini karşılaştırmaya başlar, karşıtlık kavramını bu iki ögeden birini; çoğunlukla da doğayı yeğlemek olarak algılamaya yöneliriz. Oysa sözlüklerde "karşıt" sözcüğü, "nitelik ve durumları birbirine büsbütün aykırı" olarak tanımlanıyor. Tanıma bakılacak olursa karşıtlığın birbirinden büsbütün aykırı olan iki şeyi karşılaştırmayı da, içlerinden birini yeğlemeyi de içermediği açıktır.

Tahsin Yücel de bir öyküsünde doğa/ekin karşıtlığını işlemiş, öykü kişisi Cabir Elcabir yukarıdaki gibi bir karşılaştırma işine girişmiş, ama o bu iki ögeden doğa'yı değil de ekin'i yeğlemiştir. Hayristan'ın başkanı Elcabir, Cambridge'te çok ünlü bir budunbilim profesörünün derslerini izledikten sonra bu derslerde karşılaştığı *nature/culture*; (doğa/ekin) karşıtlığını epeyce önemser. Ülkesinde elini sürdüğü, gözünün değdiği her şeyi bir ekin ürününe çevirmeye girişir. Öyle ki doğa ekin'in karşıtı olmaktan çıkıp baş düşman olarak görünmeye başlar ona. Cabir Elcabir doğanın başkaldırıları karşısında öç duygusuyla dolar, olmadık işlere girişir. Anlatıcı onun içine düştüğü durumun nedenini doğa/ekin karşıtlığını yanlış yorumlayışına bağlar:

"Ne var ki, (Cabir Elcabir) budunbilimcilerin tersine, söz konusu karşıtlığı olguları açıklamakta kullanılan bir karşıtlık olarak değil, yüzyıllardır süregelen bir uygarlık savaşının düşman öğeleri olarak değerlendirmek gibi oldukça aykırı bir yol seçmiştir."

Turgay Fişekçi *Yeşil Tatil* adlı ilkgençlik romanında doğa/ekin karşıtlığının öğelerini düşman öğeler gibi ele almıyor. Kentli bir delikanlıyı köyde, köylü bir delikanlıyı da kentte gezdiriyor, onların dostlukları çevresinde, doğayı ve ekini birbirlerinin yerine geçirmeden, üstünlüğü içlerinden birine vermeden, düşlenen biçimleriyle dile getiriyor. Romanında Hasan'ın babası İsmail Amca gençlere soruyor: *"Bu iki hayat biçimini birleştirebilmenin bir yolu olamaz mı?"* Romanın asıl sorunu da bu. *"Kentlerden kaçmak yerine, kentleri insanca, sağlıklı yaşanabilir yerler haline getirmeyi başarmalı,"* diyor İsmail Amca.

Kerem ve Hasan'ın İstanbul'da başlayan arkadaşlıkları Hasan'ın köyünde geçirdikleri bir hafta sonu tatilinde iyice pekişiyor. Her şeye umutla bakmaktan henüz vazgeçmemiş birer genç insan olarak birbirlerine yaşadıkları yerlerin niteliklerini en olumlu yanlarıyla aktarıyorlar. İstanbul; sokakları, sinemaları, yüzyıllık pastaneleri, yüzlerce yıldır yapıtılar olarak kenti süsleyen anıt yapılarıyla Hasan'ı büyülerken Kerem de Hasan'la dostluğu boyunca, hiç tat-

Turgay Fişekçi

madığı yiyecekleri tadıyor, pestiller, meyve kuruları, eriş-teler ve tarhanayla tanışıyor. Bütün ağaç türlerini tek bir "ağaç" kavramı içinde soyutlamış kentli bir arkadaşının karşısında Hasan sanki bir öğretmene dönüşüp, *"O yalnızca bir ağaç değil, badem ağacı,"* açıklamasını yapmak gereğini duyuyor. Kerem için çağlayı badem ağacında görebilmek ne ölçüde heyecanlıysa Hasan için de Fellini'nin ünlü *Amorcord*'unu izleyebilmek o ölçüde heyecan verici.

Yeşil Tatil'de iki ayrı yaşamın iç içe geçişini, iki ekin arasındaki alışverişi küçük gündelik oluntulara yedirilmiş olarak izliyoruz. Hasan'ın anne babası da karışıyor serüvene, ama büyük oluşlarını, deneyimlerini çocuklara bir baskı aracı gibi duyurmadan, onların eşitiymiş gibi yer alıyorlar. Hasan'ın babası bir Köy Enstitülü ruhuyla davranıyor roman boyunca, Nâzım Hikmet'in *Kuvâyi Milliye*'sini okuyor onlara, köyde günlük gazete olmamasından yakınıyor, hafta sonu için geldikleri bu köydeki elektrik türbinin doğayla uyumlu tekniğinden söz ediyor ve en önemlisi "günlük tutun" diyor onlara. Onun şu sözleri düşüncelerinin özü olarak alınabilir:

"Dünyaya tek gözle bakmamalı. Geniş bir pencereden bakmalı. Farklı görüşleri, anlayışları, yaşam biçimlerini tanımalı ki insan, yaşadığı dünyayı, toplumu yeterince tanıyabilsin. Toprağı tanımamak nasıl bir eksiklikse insan için, dünyayı tanımamak da öyle bir eksikliktir..."

Ama İsmail Amca biraz sözü uzatacak olsa Cemile Hanım uyarıyor: *"Bu akşamki dersi uzattın Hocam, bırakalım da çocuklar dinlensinler artık"*.

Romanın ikinci bölümü Kerem'in gezi günlüğü. Deneyimlerin yazıya geçirilmesi olarak tanımlanabilecek günlükler Kerem'in hem İsmail Amca'dan etkilendiği, hem de büyüklerin evrenine, erişkinliğe bir ilk adımı gibi yorumlanabilir.

İsmail Amca'nın *"iki hayat biçimini birleştirmek"* düşü yaşadığımız dönemde henüz olanaklı mı bilemeyiz, ama *Yeşil Tatil*'de büyüklerle gençlerin ödünsüz bir araya gelişlerini, deneyimle gençliğin iç içe olduğu daha iyi bir yaşam düşünüşünü tartışabilmelerini görmek umut verici.